

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการด้านสุขภาพของกลุ่มแรงงานข้ามชาติ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
ผู้ประพันธ์	ธนภุต สถาพรวงษา
หลักสูตร	สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสุขภาพชายแดน)
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวรักษ์ กิจชนะไพบูลย์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิษณุรักษ์ กันทวิ

บทคัดย่อ

อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเมียนมา และเป็นศูนย์กลางการค้าชายแดน ส่งผลให้มีแรงงานข้ามชาติจากประเทศเพื่อนบ้านเคลื่อนย้ายเข้ามาทำงานเพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดผลกระทบหลายด้าน โดยเฉพาะในด้านสาธารณสุข แรงงานข้ามชาติเหล่านี้มักประสบกับข้อจำกัดด้านภาษา สังคม และวัฒนธรรม ส่งผลให้ขาดความมั่นใจในการดำเนินชีวิต และกลายเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณรูปแบบภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการด้านสุขภาพของแรงงานข้ามชาติในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยแรงงานข้ามชาติจำนวน 330 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 70.91 อายุเฉลี่ย 43 ปี และร้อยละ 67.88 ยังไม่มีคู่ชีวิต มากกว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ 53.64) เป็นบุคคลไร้สัญชาติ ร้อยละ 70.91 ไม่มีโรคประจำตัว และร้อยละ 92.42 ไม่มีประวัติการเจ็บป่วย ในด้านพฤติกรรมสุขภาพ พบว่าร้อยละ 94.55 ไม่สูบบุหรี่ และร้อยละ 75.80 ไม่ดื่มสุรา ในด้านแนวทางการดูแลสุขภาพ พบว่าร้อยละ 88.79 เลือกใช้การแพทย์แผนปัจจุบัน และร้อยละ 84.55 มีผู้ดูแลเมื่อเจ็บป่วย ร้อยละ 65.76 ของกลุ่มตัวอย่างเคยเข้ารับบริการสุขภาพ และร้อยละ 50.61 เข้ารับบริการสุขภาพในระดับมาก

การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกแบบตัวแปรเดียว พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการเข้ารับบริการสุขภาพ ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส สัญชาติ การสูบบุหรี่ การมีโรคประจำตัว การมีผู้ดูแลเมื่อเจ็บป่วย ประชาชนพันธุ์ ระยะเวลาประกอบอาชีพ (≤ 15.5 ปี) รายได้ต่อเดือน ($> 5,000$ บาท) การไม่มีสิทธิรักษาพยาบาล การเสียค่ารักษาพยาบาล การรับรู้เรื่องการขึ้นทะเบียนหลักประกันสุขภาพ และการทราบแหล่งข้อมูลขึ้นทะเบียนสุขภาพ

การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกแบบพหุตัวแปร พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการเข้ารับบริการสุขภาพ ได้แก่ การไม่มีคู่ชีวิต การมีสัญชาติ การสูบบุหรี่ รายได้ต่อเดือนมากกว่า 5,000 บาท และการรับรู้การขึ้นทะเบียนหลักประกันสุขภาพ

จากผลการศึกษาี้เสนอแนะว่า ควรมีการดำเนินกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ด้านสุขภาพผ่านสื่อที่เข้าถึงได้ง่าย และควรมีการปรับปรุงนโยบายด้านสิทธิการรักษาพยาบาลให้ครอบคลุมและเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงบริการสุขภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม นอกจากนี้ ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในพื้นที่อื่น และศึกษากลุ่มแรงงานข้ามชาติที่ไม่มีเอกสารรับรองเพื่อช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการสุขภาพ

คำสำคัญ: แรงงานข้ามชาติ, การบริการด้านสุขภาพ, การเข้ารับบริการสุขภาพ

Thesis Title	Factors Associated with Health Services Utilization Among Migrant Workers, Mae Sai District, Chiang Rai Province
Author	Thanakit Sathapornwajana
Degree	Master of Public Health (Border Health Management)
Advisor	Assistant Professor Siwarak Kitchanapaiboon, Ph. D.
Co-advisor	Assistant Professor Phitsanuruk Kanthawee, Ph. D.

ABSTRACT

Mae Sai District, Chiang Rai Province, is a border area adjacent to Myanmar and serves as a hub for border trade. This has led to an increase in the movement of migrant workers from neighboring countries seeking employment, resulting in various impacts, particularly in the field of public health. Due to language, social, and cultural barriers, migrant workers often lack confidence in their daily lives, which can hinder their access to healthcare services.

This cross-sectional study aimed to examine the factors associated with health service utilization among migrant workers in Mae Sai District, Chiang Rai Province. A total of 330 migrant workers were included in the sample. Data were collected using a structured questionnaire and analyzed using both descriptive and inferential statistics.

The results showed that 70.91% of the participants were female, with an average age of 43 years, and 67.88% were single. More than half of the samples (53.64%) were stateless individuals. Regarding health behaviors, 94.55% of participants did not smoke, and 75.80% did not consume alcohol. Additionally, 70.91% had no chronic diseases, and 92.42% reported no illness. In terms of healthcare management, 88.79% preferred modern medicine, and 84.55% had a caregiver when ill. Overall, 65.76% had accessed healthcare services, and 50.61% had a high level of health services utilization.

Univariate logistic regression analysis identified several statistically significant factors associated with health services utilization, including age, marital status, nationality, smoking status, presence of chronic diseases, availability of a caregiver when ill, ethnicity, duration of employment less than or equal to 15.5 years, monthly income above 5,000 THB, lack of health insurance, exemption from medical expenses, awareness of health insurance registration, and knowledge of health registration sources.

Multivariate logistic regression analysis revealed that being unmarried, having nationality, smoking, earning a monthly income above 5,000 THB, and awareness of health insurance registration were significantly associated with health services utilization.

Based on the study findings, it is recommended that educational campaigns about health benefits be disseminated through accessible media. Healthcare policy improvements should aim to ensure inclusiveness and promote equitable access to healthcare services. Further studies should be conducted in other areas, particularly among undocumented migrant workers, to reduce disparities in healthcare access.

Keywords: Migrant Workers, Health Service, Health Services Utilization

